

Bírósági eljárás a budapesti légszennyezés ellen

Beperelte egy lakos a Fővárosi Önkormányzatot a légszennyezés okozta egészségügyi panaszai miatt

A Levegő Munkacsoportot évről-évre számos budapesti lakos keresi meg, segítséget kérve a levegőszennyezés miatt kialakult betegségekkel kapcsolatban. A panaszosok között van, aki csupán tájékoztatást kér a környezet állapota és a betegség kialakulása közötti összefüggésekről, de akad, aki már arról is érdeklődik, hogyan lehetne jogi úton elégtételt szerezni az okozott károkért. A megkeresések közös pontja, hogy a betegek jelentős időt töltenek a belvárosban, illetve a forgalmas utak mentén, és tüneteik ekkor válnak elviselhetetlenné.

A panaszosok közül Gyömrei Andrea volt a legelszántabb, a Levegő Munkacsoport szakmai és jogi segítségével kártérítési pert indított a Fővárosi Önkormányzat ellen, vállalva a bírósági tárgyalások feszültségét és a sajtónyilvánosságot. 1992-ben költözött Budapestre, allergiás betegsége nem sokkal később, enyhe tünetekkel kezdődött. 2003-ban az erősen szennyezett levegőjú Dózsa György úton kezdett dolgozni, és tünetei hirtelen felerősödtek. Az állapota ismételten súlyosabbá vált, amikor a szintén rendkívül szennyezett levegőjú Üllői úton töltött napi 5-6 órát, orvosai ekkor megállapították, hogy az allergia hatására asztmás lett. A kellemetlen tüneteket a folyamatos gyógyszeres kezelés (szteroidos belélegző por, orrspray, szemcsepp, antibiotikumok) és az alternatív gyógymódok sem tudják megszüntetni, orvosai szerint a szennyezett levegő miatt hosszú távon sem számíthat gyógyulásra, a nélkülözhetetlen kezelések pedig folyamatosan károsítják a szervezetét. Gyömrei Andrea kárait a gyógyszerköltségek és az életminőség romlása okozza. Az utóbbi miatt ún. nem vagyoni kártérítésre tarthat igényt.

A fővárosi levegő – elsősorban a közúti közlekedés által okozott – katasztrófális állapota a mérőhálózat adataiból mindenki számára megismerhető. Különösen a légúti megbetegedések (például asztma, tüdőrák) kialakulásában, de a legújabb kutatások szerint a vérrögképződésben is elsődleges felelősnek tekinthető szálló por részecske (PM10 és PM2,5) szennyezettség haladja meg gyakran és jelentősen az egészségügyi határértékeket. A kérdéses években Gyömrei Andrea belvárosi tartózkodási helyeinek közelében elhelyezett mérőállomások mindegyike a megengedett évi 35 nap helyett több mint 100 olyan napot mért, amelyben határérték túllépés volt tapasztalható. Egy-egy napon gyakran a határérték háromszorosát, sőt négyszeresét is elérte a porszennyezettség. Hasonlóan elrettentő adatok állnak rendelkezésre a nitrogén-oxidok magas koncentrációjáról is, amelyek szintén komoly egészségkárosodást okozhatnak. A szennyezettségi állapotokat foglalja össze a „*Budapest légszennyezettségi adatai*” című háttér tanulmány, amely a Levegő Munkacsoport megbízásából készült a perhez.

A Fővárosi Önkormányzat jogellenes károkozó magatartása is megállapítható a keresetlevél szerint. Az önkormányzat, mint a fővárosi közutak kezelője elmulasztotta teljesíteni azt a jogszabályokban megfogalmazott kötelezettségét, hogy meghozza azokat a forgalomszabályozó és egyéb intézkedéseket, amelyek a közutak káros hatásait, köztük az egészségügyi határérték feletti légszennyezettséget megszüntetik. Az önkormányzat annak ellenére nem tette meg a szükséges intézkedéseket, hogy a lakosság és a civil szervezetek már régóta figyelmeztetik a szennyezettség lehetséges következményeire, továbbá annak ellenére, hogy a saját levegőtisztaság-védelmi intézkedési programja is előírja ezt számára.

A per folyamán Gyömrei Andreának bizonyítania kell a levegőszennyezés és az allergiás megbetegedések közötti összefüggést is. Ennek alátámasztására hivatkozik Dr. Rudnai Péter tanulmányára („*A városi levegőszennyezettség hatása az egészségre, különös tekintettel az allergiás légzőszervi betegségekre*”), amely egyebek mellett az alábbiakat emeli ki: „*A levegőszennyezettség a légúti betegségek oka... és a krónikus betegségek rosszabbodásának okozója egyaránt lehet.*” „*Számos hazai és külföldi vizsgálat eredménye bizonyította, hogy a szennyezett levegőjú területen*

élő lakosság körében szignifikánsan magasabb a krónikus légzőszervi betegségben szenvedők aránya, mint a tiszta levegőjű területeken.” „A szálló por koncentrációjának emelkedése nyáron 2–5%-kal növelte a vizsgált halálozások kockázatát, télen pedig mintegy 17%-kal a légzőszervi betegségek okozta halálozás kockázatát.”

Az 1 millió forint kártérítés és a megfelelő forgalomszabályozó intézkedések meghozatalára való kötelezés iránt indított per első tárgyalására szeptember 11-én került sor a Pesti Központi Kerületi Bíróságon. Gyömrei Andrea jogi képviselője, a Környezeti Menedzsment és Jog Egyesület ügyvédje, dr. Fülöp Sándor röviden ismertette a felperesi érvrendszert. Az önkormányzat jogi képviselője ezzel szemben kifejtette, hogy szerinte nem mutatható ki összefüggés a légszennyezettség és a felperes tünetei között. A következő, november 13-án tartandó tárgyaláson a bíróság meghallgatja Gyömrei Andreát és elkezd a bizonyítékok értékelését, amely rendkívül érdekesnek ígérkezik, mind jogi, mind környezetvédelmi szempontból. A precedens értékű per eredménye azért is különösen fontos, mert Gyömrei Andrea győzelme esetén további hasonló perek sokasága indulhat a Fővárosi Önkormányzat ellen. A lakosok és a civil szervezetek így abban reménykednek, hogy a per hatására az önkormányzat megteszi azokat az intézkedéseket, amelyek a légszennyezettséget az egészségügyi határérték alá szorítják, és ezzel megelőzik a további lakossági egészségkárosodást.

Budapest, 2007. szeptember 27.

Dr. Bendik Gábor
Levegő Munkacsoport